

KOEN PEETERS - EEN KAMER IN OOSTENDE *EEN KAMER IN EEN HUIS MET BLINDE RAMEN*¹

door **Luc François**.

“Oostende” is vandaag een hype. Diverse Bv's en personen met een artistiek vleugje over zich heen vestigen er zich graag of hebben er op zijn minst een tweede verblijf. Ze zingen uitvoerig de lof van deze stad aan de boord van het continent, waar zovelen in de loop van de tijd zijn aangespoeld. Ik neem aan dat ze zich daarmee wat verwant voelen met al het schoon en minder schoon volk dat Oostende als verblijfplaats, als onderduikadres, als tussenstop of als hopeloos eindpunt heeft gehad. Bovendien doen ze het den volke graag kond dat zij ook zijn toegetreden tot dit selecte clubje. Een hype heeft twee hoofdkenmerken: het fenomeen duurt meestal niet te lang en het is eerder op emotie gebaseerd (een verlangen naar wat ooit was of – beter gezegd – naar wat nooit was) dan op rationele argumenten.

Koen Peeters draagt met zijn “Een kamer in Oostende” heel erg bij tot de bevestiging van deze hype. Zijn roman is in de pers uitvoerig aan bod gekomen en de besprekingen (alle zeer lovend) gewagen zelfs – zo noteren de recensenten het uit de mond van de auteur – van een bescheiden vergelijking met Ulysses van James Joyce! Hoog tijd dus om de roman zelf ter hand te nemen.

Peeters geeft in zijn verhaal het relaas van zijn ontdekking van de stad, meestal in gezelschap van de schilder Broucke. De auteur laat daarbij chronologie en geografie door elkaar lopen. Het is een heel vlot geschreven relaas over zijn vele ontdekkingen geworden. Hij ontmoet er en spreekt er met tal van personen. Hij refereert ook naar zij die al overleden zijn en die met Oostende ‘wat hadden’. Peeters ontdekt ook plaatsen: de bekende merkpunten van de stad krijgen een keurige beschrijving, met vermelding van hun eigen aard. Hij beschrijft ook gebeurtenissen die kenmerkend zouden zijn voor Oostende. Maar vooral laat hij de volgens hem typische kenmerken van Oostende uitvoerig aan bod komen: het licht aan de vloedlijn; de lucht gedurende de dag en de nacht; het volgens hem rauwe karakter van de Oostendenaars die blijkbaar recht voor de raap zouden zijn (en die dat meer zouden zijn dan personen die elders wonen – zonder dat hij specificeert waar dit dan zoal zou zijn: in de rest van Vlaanderen, van België, ...?). Het boek bevat veel aangenaam geschreven en prettig leesbare hoofdstukken, vol met duidelijk herkenbare passages.

De bekende ‘fenomenen’ passeren de revue en treden graag op in deze roman. Het moet gezegd dat Peeters de nodige credits verleent aan zijn informanten. Hij vermeldt ze op zulke wijze dat het echt niet moeilijk is om zelfs diegenen die alleen met een voornaam zijn aangeduid te identificeren. Zijn bewering in het nawoord dat ook dat schijn kan zijn, is opnieuw een poging zich als romancier in te dekken.

¹ *Blinde ramen zijn een fenomeen in burgerhuizen uit de tijd van het cijnskiesrecht. Wie bijna kiesgerechtigd was, liet graag een blind raam aanbrengen aan zijn voor- of zijgevel. Daardoor werd het bedrag aan te betalen personele belasting (dit is een belasting op de uiterlijke kenmerken van rijkdom; niet te verwarren met de persoonsbelasting die we vandaag kennen) wat hoger en verwierf de eigenaar kiesrecht voor een of ander niveau dat voor hem anders net onbereikbaar was. Het prestige om kiezer te zijn mocht dus een prijs hebben.*

Peeters hinkt in zijn boek op twee benen: door zijn verslag een roman te noemen, maait hij alle mogelijke kritieken op onjuistheden en onvolledigheden weg voor de voeten van de recensent. Ik kan meteen mijn krabbels over hotel Beerblock en hotel Quitman weggooien, evenals mijn commentaar bij zijn bewering dat het Parkhotel 'ooit' een druk beklant hotel was: je kon er in 2017 immers nog een kamer huren voor 70 à 80 euro per nacht (ik had wat graag de papieren gelezen uit de wasmand met documenten die hij meekreeg van de zonen Duribreux!). Maar Peeters noemt zijn relaas ook een wetenschappelijk verslag (in de recensies valt hier en daar zelfs het woord 'antropologie'). Het is uiteraard zijn volste recht om twee benaderingen te mengen maar het maakt een kritische lectuur er niet eenvoudig op. Maar – zou Peeters wellicht zeggen – een roman hoef je niet aan een kritische lectuur te onderwerpen. Maar een wetenschappelijk verslag toch wel, moet ik hier tegenover plaatsen. Bovendien heeft een wetenschappelijk onderzoek zo zijn vereisten en die zijn moeilijk terug te vinden in dit werk. Ik kan me voorstellen dat de auteur hierop zou antwoorden dat dit één van zijn valkuilen is in zijn 'roman'. Maar op die manier heeft hij natuurlijk altijd gelijk!

Eén van de hoofdkenmerken van dit boek is het hoge 'ons-kent-ons'-gehalte. Ik moet toegeven dat dit bij mij wat wringt. Ik had af en toe de behoefte om het raam open te zetten en zo de wieroeklucht wat te laten wegdrijven. Peeters herleidt Oostende immers tot het groepje dat er in de voorbije jaren een hype van heeft gemaakt (met alle positiefs daaraan verbonden!). Maar laat hij nu echt Oostende zien? Maar kent hij Oostende nu echt, volledig, grotendeels, ...? Zijn kijk is eerder een schilfertje afgebladderde verf zoals hij er zoveel heeft verzameld op zijn zoektocht. Wie 'Een kamer in Oostende' als leidraad voor een bezoek zou willen gebruiken, zal heel tevreden zijn. Maar hij zal maar een klein gedeelte van deze boeiende stad leren kennen. Hij zal vaak moeten vaststellen dat hij op een blind raam stuit, waar hij een bredere kijk had verwacht.

Komaan, Peeters, neem je notaboek opnieuw ter hand en verlaat eens de begane paden en spreek eens met de vele anderen die nu in je roman niet aan het woord komen en die je nu hoogstens als anonieme passanten hebt gezien, maar die je als personages niet de moeite vond. Je hebt overtuigend aangetoond dat je ook dit zou kunnen!

Stel je vraag

De heer Etienne Verhoeyen, geassocieerde onderzoeker CegeSoma Brussel, Montenaken 121, 3202 Rillaar / TEL. 016/50 08 97 / stelt volgende vraag:

Ik ben op zoek naar gegevens over Pierre BENIEST, geboren in Oostende op 09.05.1902 en er overleden in 1978. Etienne Beniest werkte voor de «Intelligence Service» in Londen en rekruteerde na mei 1940 verscheidene Belgen voor deze dienst. Onder deze Belgen bevond zich de zeeman Henri Joseph LANOYE, geboren te Oostende op 23.11.1908 en die overleed in Duitsland in 1942.

Deze vraag om informatie kadert in een historisch onderzoek naar de werking van inlichtingendiensten in de periode 1940-44.